

Cristian Sima

S MAREA
POVEDANIE
A BROKERULUI FUGAR

Prefață de prof. dr. RADU GOLOGAN

INTEGRAL

CRISTIAN SIMA
Marea Spovedanie
a brokerului fugar

Colecția **FOCUS**

Coperta: Stelian BIGAN

Imaginea copertei: 123rf.com

© INTEGRAL, 2022

Editor: Costel POSTOLACHE

Redactor: Marian URSU

Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

Ediție digitală (ePub)

ISBN 978-606-992-440-2

*Lui Marian Ursu,
fără de care această carte ar fi început,
dar nu s-ar fi terminat niciodată.*

„The truth is incontrovertible. Malice may attack it,
ignorance may deride it, but in the end, there it is.“

(WINSTON CHURCHILL)

PREFAȚĂ

Era în toamna anului 1976. Terminasem Facultatea de Matematică a Universității din București și, conform legislației din acea perioadă, îmi făceam „stagiul în producție” ca profesor la un liceu industrial din București, cu toate că obținusem recomandare pentru cercetare sau pentru predare în învățământul superior, urmare a rezultatelor din facultate (în paranteză fie spus, cei trei ani petrecuți în acea școală, cu elevi extrem de slabi la învățătură, au fost pentru mine o lecție importantă de viață). Ca tânăr stagiar, în timpul unei inspecții la clasă am fost apreciat de către inspectorul Dăneț. În discuția avută ulterior cu dânsul, i-am vorbit despre dorința celor din generația mea (proaspăt profesori) de a împărtăși elevilor talentați la matematică din București experiența dobândită ca foști olimpici. Aveam un argument puternic pe atunci, și anume că în acel an rezultatele României la Olimpiada Internațională de Matematică fuseseră dezastruoase. Domnul Dăneț a îmbrățișat această idee, iar doamna A. (prezentă în cartea de față), celălalt inspector de specialitate și mamă a unei eleve talentate din clasa a IX-a, a facilitat organizarea la Facultatea de Matematică din Universitate a ședințelor Cercului de Matematică pe Capitală, la toate clasele de liceu. Eu am răspuns de clasa a IX-a, unde de la început Victor Nistor și Alexandru Nica s-au dovedit a fi liderii generației lor. În a doua duminică de funcționare a Cercului, am

fost contactat de un domn prezentabil, foarte pedant, însoțit de un băiat mititel, cu ochi inteligenți și posesor al unui zâmbet simpatetic. Domnul m-a rugat să-l accept la aceste ședințe și pe fiul său dornic să facă matematică de vârf. S-a prezentat politicos: „Sima, din Oltenița”. Tânărul: Cristian. Cristian s-a integrat foarte repede în grupul de aproximativ 40 de elevi, remarcându-se prin soluții foarte ingenioase la unele probleme. Mereu vesel și prietenos, Cristian a devenit cu ușurință băiatul simpatizat de toată lumea. În toți anii care au urmat, aceste întâlniri cu Cristian s-au repetat, fie la Cercul din București, fie la Olimpiade, fie în casa bunului meu prieten Mircea Martin.

În perioada facultății, ca cercetător la INCREST am avut ocazia să țin diferite seminarii la Facultatea de Matematică a Universității din București, unde în două semestre din anul al II-lea și anul al IV-lea m-am întâlnit, ca asistent, cu Cristian Sima și cu colegii săi excepționali: Victor Nistor, Alexandru Nica, Florin Boca, Sandu Zaharescu și mulți alții. Toți îmi sunt azi prieteni și chiar colaboratori. Cu Mache (așa i se spunea lui Cristian Sima din facultate), a fost mai mult.

Anii '80 au fost pentru noi cei ai primelor videocasetofoane. Fiind un cinefil de excepție, Cristi, prin relațiile lui de prietenie din multe cercuri ale vremii, s-a transformat în furnizorul nostru de filme rare. Aceste relații se datorau în special simpatiei de care se bucura, oriunde și oricând. Probabil că și titlul acestei cărți provine de la un film pe care el îl consideră o capodoperă: „Marea Crăpelniță” („La Grande Bouffe”, cu Marcello Mastroianni, Michel Piccoli, Philippe Noiret și Ugo Tognazzi). Mereu am asociat acest film cu modul intens de a trăi viața al lui Cristian Sima.

În acei ani, grupul nostru de prieteni își petrecea concediile (două-trei săptămâni de libertate deplină) la 2 Mai, într-o curte mare, în care copiii noștri erau și mai liberi. În câteva concedii, Mache ne-a însoțit, iar povestioarele, excepționala cultura și șotiile lui ne-au făcut zilele foarte plăcute. În plus, iubea copiii, iar

aceștia îl considerau unul de-al lor. Țin minte cum, după multe refuzuri, i-am promis fiicei mele Oana (pe atunci avea 10 anișori) să meargă cu Cristian Sima și grupul de copii ai prietenilor la Mamaia, în Parcul de distracții. La întoarcere, mi-a povestit cum Cristian le-a arătat că poate merge în curba de la intrarea în 2 Mai cu 140 km/h. Nu mai țin minte ce i-am spus enervat lui Mache, dar sigur a fost ultima dată când Oana a fost pasager în mașina sa.

Nu știu prea multe despre Mache din perioada 1989-1995 (însă povestea apare în această carte), dar l-am reîntâlnit în 1997, când s-a reîntors în România și a pornit afacerea cu jocul pe Bursă. Deși părea excelent pregătit pentru asta, nu am crezut că lucrurile se vor dezvolta cu succes. Dar nu a fost așa. După 2000, îl vizitam adesea la WBS. Societatea devenise sponsor pentru echipa României la Olimpiada Internațională de Matematică, iar eu îi recomandam studenți foarte buni, pe care WBS îi instruia ca viitori brokeri (printre ei, Virgil Petrea – fost medaliat cu aur la Internaționale și absolvent de MIT, devenit acum un cunoscut expert financiar în Anglia).

Am stat mult de vorbă cu Mache în vara lui 2012, când părea extrem de stresat și era evident că nu era în apele lui. Nu mi-a povestit în amănunt, dar îmi spunea că este presat în special în funcția pe care o avea la Sibiu. Am reușit într-o singură seară minunată să-l văd din nou vesel și volubil: era ziua mea de naștere, pe care o sărbătoream în curtea casei Roxanei G.. El mă acompania la pian din casa cu ușile deschise spre curte, pe când eu îmi „depănam”, pe corzile chitarei, amintirile din Beatles și Creedence. O seară cu aromă de poveste, pe care ne-o amintim mereu cu drag. În toamna aceluși an, am aflat din presă despre plecarea sa din țară, pentru ca mai apoi, la scurt timp, să ne sune. Era dornic să audă și gânduri bune, prietenești, nu legate de problemele sale profesionale. Sunt în continuare în legătură cu Cristian Sima, vorbim adesea la telefon sau pe Skype. Este o plăcere să ai un interlocutor foarte cult. Dorința imensă de a-și menține prietenii

și puterea fantastică de a nu implica propriile greutăți în conversații au păstrat relațiile la nivelul foarte apropiat. Și acum, discuțiile în doi (chiar și în contradictoriu) sunt întotdeauna reconfortante.

Două vorbe despre această carte: memorialistică excepțională. Deși amintirea tatălui îi trezește sentimentul unei copilării lipsite de bucuria ludicului, prin asprime și rigurozitate în educație, iată că minunatele sale cunoștințe de literatură, artă, filosofie, limbi străine dovedesc că toată această atitudine paternală l-a construit pe Cristi intelectual complet. Există multe pasaje din această carte care îmi evocă momente trăite împreună. În unele, scriitorul talentat Cristian Sima aduce ceva pe care harul său narativ nu îl poate evita: ficțiunea. Nu cunosc personajele politice pomenite sau descrise decât din pasajele cărții de față, dar pot afirma că punctele de vedere despre economia românească, educație sau finanțe sunt extrem de bine argumentate și motivate, expresie a erudiției autorului. Sper ca această carte să producă multe dezbateri coerente și serioase despre trecutul și viitorul României. Povestea din ea este un fir ce trece prin istoria țării noastre din ultimii 80 de ani, cu personaje demne de un film. Poveștile despre oameni sunt, însă, trecătoare, importantă rămâne contribuția pe care o au aceștia pentru viitor.

RADU GOLOGAN

INTRODUCERE LA O SPOVEDANIE

O spovedanie e o mărturisire. Un act de curaj și în același timp o ușurare. Nu m-am spovedit niciodată, nici unui preot, nici iubitei, nici măcar propriului meu copil. O voi face acum, public. Nu mă aștept să fiu crezut și cu atât mai puțin să fiu iertat. Am avut o viață agitată, un fel de *montagne russe*. Nu regret nimic din ce am făcut, regret poate ce nu am făcut, experiențele pe care nu le-am avut, oamenii pe care nu i-am cunoscut suficient. Am fost norocos, pentru că am fost mereu în mijlocul evenimentelor. Am trăit intens și niciodată nu m-am plictisit și nici nu am avut sentimentul că trăiesc degeaba. Istoria ultimilor 50 de ani nu a trecut pe lângă mine, am fost binecuvântat să fiu mereu alături de vremuri, chiar și atunci când m-am împotrivit curentului. Se poate spune orice despre zbuciumul meu din ultimii 30 de ani, în afară de un cuvânt pe care, oricum, l-am detestat dintotdeauna: *cool*. Nimic nu a fost liniștit și nimic din ceea ce am trăit nu a fost degeaba. Am dormit puțin toată viața, 3-4 ore pe noapte, tocmai pentru că erau atâtea lucruri de trăit pe viu.

Am fost la Brașov în 14 noiembrie 1987, am fost în Piața Universității în 21 decembrie 1989, am fost primul muritor de rând care a intrat în Studioul 4 pe 22 decembrie 1989. Am fost în toaleta din Televiziunea Română în care generalul Militaru îl îndemna pe Iliescu să inventeze diversiunea cu teroriștii. Am fost la Firenze în 1993, în Via Dei Georgofili când a explodat bomba

pusă de Mafia siciliană. Am fost în RER-ul parizian la Porte Saint-Michel, în 1995, când algerienii de la GIA au explodat o butelie cu gaz plină de cuie. Am fost în 1999 în cabina de la Crans Montana care s-a prăbușit la furtuna de zăpadă și am fost în Turnurile Gemene cu 10 zile înainte de atentatul din 9/11. Am scăpat nevătămat din toate, dar am rămas cu poveștile acestor evenimente veșnic vii în memorie. Spovedania mea nu se vrea o înșiruire platonică de întâmplări și personaje, de denunțuri și caracterizări. Scopul ei e să-mi ușureze conștiința încărcată și, mai ales, să descrie atmosfera fiecărei epoci. Voi încerca o analiză, evident subiectivă, a Sistemului (pre și postdecembrist) din România și nu în ultimul rând a evoluției europene din anii '90, premergătoare Uniunii Monetare și Marii crize economice din 2008. Nu am pretenția că voi scrie un compendiu (plictisitor) de istorie contemporană, ci doar speranța că veți putea gusta împreună cu mine amestecul de parfumuri și mirosuri pestilențiate ale ultimilor 30 de ani.

Această carte s-a născut cu multe chinuri existențiale, cu multe întrebări la care am încercat să-mi răspund, dar mai ales cu o luptă continuă a autorului cu propriul fariseism. Rămâne să decodați singuri dacă am reușit să mă lepăd de o ipocrizie care mi-a condus existența din 1985 până în 2012. Eu sper ca la sfârșitul acestei spovedanii să pot să spun că nimic nu a rămas nespus, fiindcă „Ipocrizia este ofranda pe care viciul o pune pe masă virtuții.” (La Rochefoucauld). Mă iluzionez că, după ce mă voi ușura de tot ceea ce mă apasă azi, îmi veți descoperi toate viciile pe care le admirați și toate virtuțile pe care le detestați. Intuiesc că după publicarea acestor Spovedanii voi fi întrebat cu preponderență de ce am făcut-o abia acum și mai ales de ce am ales acest moment. Lenin spunea că cele mai importante lucruri la o revoluție nu sunt nici idealul pe care-l țintește și nici cauzele și frustrările pe care se sprijină, esențial e doar momentul ales pentru a o declanșa. Departe de mine ideea de a declanșa chiar și o

minoră răzmeriță, dar cred cu tărie că suntem într-un moment de cumpănă și că o mai bună înțelegere a vechiului Sistem va duce cu siguranță la crearea unuia mai bun.

Atât eu, cât și întreaga mea generație, am falimentat cu brio în tranziția postdecembristă. Plecarea în masă a cadrelor universitare în 1990-1991 a lăsat sistemul educațional fără nicio șansă de viitor. Acea a fost migrația cea mai dureroasă pentru societatea românească și abia acum își produce efectele teribile. Generația mea ar trebui să facă un pas în urmă și să nu încerce să se amestece în schimbarea care ar urma să vină. Experiența eșecului nostru, o experiență foarte bogată și folositoare, trebuie pusă la dispoziția tinerei generații fără nicio sugestie pentru ceea ce va urma. Noi, tinerii din decembrie 1989, putem doar să le dăm sfaturi fără a avea pretenția de a fi urmate *ad litteram*, nu avem niciun ascendent moral asupra tinerilor de azi, care va fi necesar să îndrepte nu doar catastrofele comunismului, ci mai ales mentalitatea lacomă și arivistă creată în tranziția din ultimii 25 de ani.

Ideea de a pune pe hârtie tot ceea ce am trăit nu îmi aparține. Nu am crezut și nici azi nu cred că aș avea talentul necesar pentru a povesti obiectiv marele tablou al tranziției. Există însă multă lume, oameni pe care nu-i cunosc, care, după ce au citit multe fragmente din această carte publicate de-a lungul timpului pe Facebook, m-au împins de la spate să scriu și mai ales să public. Realizez că interesul majorității nu sunt culoarea și mi-reasma unei epoci, ci mai ales dezvăluirile Sistemului corupt cu care m-am călcat pe picioare zilnic. Sper ca trăirile mele și ale oamenilor simpli și normali ce apar și ei în această mărturisire să fie până la urmă mai importante decât arhiva cu conturi și transferuri. Arhiva, oricum, am pus-o la dispoziția Justiției române încă din noiembrie 2014 și nu cred că va dura mult până când vom vedea și urmările în tribunalele dâmbovițene. Spovedaniile sunt, însă, un amestec de suspine, dureri și râsete, un

terci al propriilor mele trăiri, ce ar vrea să descrie atât tragismul Sistemului, cât și ridicolul celor ce au făcut posibilă instaurarea sa.

Cum cel mai important lucru pe care l-am trăit este chiar scrierea acestei cărți, am agățat pe firul genezei „Marii Spovedanii” tot ceea ce mi s-a părut mai relevant pentru a descrie Sistemul, păpușarii lui și cauzele care au dus la instaurarea sa. Dacă ar trebui să explic într-o singură frază cum s-a ajuns aici, aș spune pe nerăsuflăte: „Sistemul s-a format, s-a dezvoltat și s-a propagat prin efortul și contribuția întregului popor român”. Dacă fiecare dintre noi va pune umărul la distrugerea și reasanarea lui măcar în aceeași măsură în care am pus umărul la proliferarea lui, atunci cu siguranță vom reuși. Cum eu am contribuit din plin la acest Sistem, voi contribui și mai mult la demascarea și distrugerea lui. Nu am uitat nimic din ceea ce am făcut și vreau ca măcar generațiile viitoare să învețe ceva din experiența mea. Asta nu înseamnă că voi milita pentru ideea că vina colectivă e cea care ne-a adus aici. Există vinovați și va trebui să existe și pedepse pentru ei.

Într-o țară condusă de hoți, singurul păcat capital e prostia supușilor. „În Drept, cineva e vinovat doar dacă încalcă drepturile altuia. În Etică, el este vinovat doar dacă se gândește să facă asta”, spunea Immanuel Kant. Dacă ne-am gândi de fiecare dată când întreprindem ceva dacă nu cumva încalcăm drepturile celorlalți, sigur am comite mai puține păcate morale și sigur nu am favoriza nașterea și înmulțirea monștrilor corupției. Spovedindu-mă, voi încerca să mă gândesc la drepturile tuturor, atât ale călăilor, cât și ale victimelor.